
“Sadašnja teritorija Crne Gore (1858.) prostire se između četiri visoke planine koje čine njene krajnje tačke. Najveća širina Crne Gore je od Primorskih dinarskih planina tj. Sutornana (36° 44' istočne geografske dužine i 42° 9' sjeverne geografske širine) do planine Durmitor (36° 49' istočne dužine i 42° 55' sjeverne širine). Najveća njena dužina je od planine Trnovo (42° 37' sjeverne širine i 36° 21' istočne dužine) do Komova (42° 42' sjeverne širine i 37° 13' istočne dužine).

Sastoji se od Crne Gore, u užem smislu riječi, i Brda. Prvi dio čine planinski krajevi koje su izbjegli junaci izabrali za utočište, poslije pada Srpskog carstva, drugi dio je nazvan Brda po sedam glavnih planina koje obuhvata. Čitava zemlja je podijeljena na sedam nahija. Katunska, Crmnička, Riječka i Lješanska nahija nazivaju se zajedno Crna Gora, a nahije: Bjelepavlička, Piperska, Moračka i Kučka nazivaju se Brda, ali ta kođe i Zeta. Sadašnja površina je 70 kvadratnih milja, na kojoj živi oko 125.000 stanovnika. Kneževi Crne Gore i Brda koji vladaju navedenim oblastima su, takođe, priznati kneževi nekadašnjeg vojvodstva i zaštitnici svih hrišćanskih oblasti u Hercegovini i drugim oblastima susjednih Crnoj Gori (Sutorina, Moškrin, Prijevar, Zupci, Vasojevići, Banjani, Nikšić, Drobnjak, Kruševica itd). ako ovi krajevi nijesu potčinjeni Crnoj Gori, niti su u njenom sastavu, možemo ih, ipak, smatrati područjima koja, istovremeno, podliježu pod vlast knjaza Crne Gore i pod vlast sultana, po tome što su im ciljevi isti, što su istog plemena kao i po značajnom učešću Crnogoraca u njihovoj sudbini, iako su bili i još uvijek su van njenih granica.

Skadarska nahija sa okolinom, koja je pripadala Crnoj Gori još od vremena Đurđa II priključena je teritoriji Crne Gore 1839. godine, na uporne molbe njenog stanovništva, no, ovo prisajedinjenje nije bilo duga vijeka.

Crnogorci su posjedovali čitavu obalu od Dubrovnika do Lješa, naplaćivali su carinu i porez na plovidbu od dubrovačkih trgovaca čak i na rijekama Danju i Krivoj Rijeci, sve dok ih Balša, koji je milošu božjom bio i vojvoda od Drača, nije oslobodio plaćanja carine i poreza na plovidbu koje nijesu plaćali u doba srpskog cara Stefana Dušana ili Balsinog brata.

Istorija Crne Gore je ovo jasno dokazala jer su kneževi obično imali prebivalište u primorskim gradovima; na primjer Đurđ II je premjestio rezidenciju oko 1386. iz Skadra u Ulcinj, utvrđenje blizu Bara, odakle je ratovao protiv Turaka, pođržavajući Mlečane.

Ostrva Lesendro i Vranjina, koja su Turci samovoljno zauzeli, prekidajući primitivnije sklopljeno 1843. godine između Crne Gore i skadarskog paše, takođe pripadaju Crnoj Gori. Ova ostrva se nalaze na Skadarskom jezeru. Turci smatraju da će moći da ih zadrže zahvaljujući utvrđenjima koja su na njima sagradili, ukoliko ih sadašnji knjaz na bude tražio. Ova dva ostrva su, uostalom, prirodni dio Crne Gore, jer su stvorena na Skadarskom jezeru, na ušću glavnih crnogorskih rijeka: Rijeke Crnojevića (iz Zete) i rijeke Crmnice.

Austrijska i ruska vlada ponudile su Crnoj Gori 1845. godine da ponovo dobije ova ostrva od Visoke Porte diplomatskim putem. Ostrva Čakovica velja i mala, Kamenik i Lipoljak pripadaju još odavno teritoriji Crne Gore.

Vladari Crne Gore su vršili vlast unutar naznačenih granica, bez uticaja ikakve vlasti spolja i donosili su odluke nezavisno ni od koga, po svojoj sopstvenoj volji, prema unutrašnjem vladarskom pravu. Nijesu dozvolili nijednoj drugoj državi – pa ni Turskoj – da stekne posjede u Crnoj Gori.

Njihova teritorija je potpuno koherentna, kompaktna, postoji samo jedna teritorijalna vlast, samo jedna nacionalnost. Bilo bi potpuno prirodno za sloveno – srpsku nacionalnost kojoj pripadaju Crnogorci, da su granice između Crne Gore i Albanije utvrđene prema etničkim kriterijumima, jer se Arnauti isuviše razlikuju od Slovena pa bi se na taj način prevladale značajne prirodne prepreke na obje strane. Sličan primjer bio je kod određivanja granica između Belgije i Holandije.

Prema tome, granice između Albanije i Crne Gore bile bi: rijeka Bojana od ušća u Jadransko more do Skadarskog je-